

О људима и машинама

Разарајућа и чудесна лепота стварања

З агледан у небо, бачен на сметлиште, човек-лутка на конци, јунак Пазолинијевог краткометражног филма „Шта су то облаци?“, изговара реченицу: „Разарајућа и чудесна лепота стварања“. Под тим слоганом одржан је и 15. Кустендорф, посвећен италијанском редитељу Пјеру Паолу Пазолинију. Шездесетих година прошлог века Пазолини је речима и филмовима упозоравао да свет креће у погрешном правцу...

Та истанчаност перцепције – својствена истинским уметницима – доносила нам је јасна упозорења. У почетку гласна и бројна, временом све мање видљива... А онда је, на неки „модеран“ начин, човек склоњен и из уметности.

„Човек је склоњен из центра слике“, говорио је за војне новине наш чувени сликар Љуба Поповић.

„Зло је у свету прилично велико, има наговештаја да је трагедија ту, уметност је попустила, поезија, литература, филм – све што чини људе племенитим... Трагедија овог времена је што се потиरे управо оно што човека чини човеком, а то је духовност. Човек који има духовности у себи не би дозволио уништење планете, ратове. Губећи духовност, човек губи све. Ту је, по мени, планетарна опасност. Некад је постојала реч иза које су стајали људи, данас је то смешна работа. Такве ствари губимо полако...“

И док у Великој галерији Дома Војске Србије траје изложба Милоша Шобајића, присећамо се његових речи о стању у уметности на почетку 21. века, о диктату одређених центара моћи који сакупљају и подстичу ефемерно, тек белешку, а никако уметност вредну трајања.

Прве вечери Кустендорфа приказан је филм младог египатског редитеља Омара Ел Зохаира – „Перје“, награђен главном наградом филмских критичара у Кану.

„Запад од нас очекује да снимамо филмове о рату. Не очекује причу о обичним људима. За њих смо ми егзотика...“, посведочио је Зохаири.

Говорећи о новим технологијама у изради роботизованих борбених система у тексту са насловом „Деца четврте индустријске револуције“ у овом броју „Одбране“, помоћник министра одбране за материјалне ресурсе др Ненад Милорадовић каже:

„Вероватно ће напредак технологије (можда до половине овог века) условити драматичну промену у концептима опе-

рација и довести до најављиваних драматичних промена у самој војној организацији. Могуће је да се крајем века суочимо са катастрофичним сценаријима сукоба људске расе и њене 'самосвесне вештачки интелигентне технологије'. Сматрамо да ће ова прва бити довољно „природно интелигентна“ да обузда ову другу и да обезбеди њихово заједничко путовање у будућност, а тиме и свој даљи просперитет.“

И као што је Пазолини дефинисао – човек поседује чудесну, али и разарајућу лепоту стварања.

Култни Кјубриков филм снимљен 1968. године по мотивима романа Артура Кларка „2001 – Одисеја у свемиру“ отворио је тему односа човека и робота, датирајући је на сам почетак 21. века.

„Иза сваког човека који сада живи стоји тридесет духова, односно за толико пута укупан број умрлих надмашује број живих. Од освета времена приближно сто милијарди људских бића ходило је планетом Земљом“, речи су којима почиње Кларков роман.

Уграђујући у машине све људскија својства човек као да их временом ампутира из сопственог бића.

За многе је проблем односа људи и машина планетарни, јер свет у коме живимо све више губи људске финесе. Да ли ће човек успети да наметне духовност, своју човечност или ће то потпуно нестати, те ће се човек поистоветити са машином, са нечим што представља његово потпуно отуђење, отворено је питање. Као што је можда пресудно – да ли је човек сам себи ипак највећи непријатељ.

Филозофија егзистенцијализма поставила је суштинска питања: Ко смо? Одакле смо? Куда путујемо? Шта је човек? Јесмо ли спремни да их себи поставимо?

Наше Корисничко име (username) знамо напамет. Њиме, између осталог, улазимо у виртуелни свет пратиоца, наруџби, куповина... Срећа све више постаје ствар поседовања, а све мање бит-

ка. И док машине све више раде за нас – имамо све мање времена за све битне састојке живота...

„Двадесет први век ће бити или духован или га неће бити“, рекао је академик Александар Александрович Зиновјев негде пред сам крај 20. века... А какав ће заиста бити? Лепо је веровати да бар у неком микрокосмосу зависи од нас самих, од тог погледа препознавања – за човека у себи и за човека поред себе. |

Драгана Марковић

„Нисмо више личности, већ корисничка имена“, изговорио је Емир Кустурица отварајући 15. Филмски и музички фестивал Кустендорф. Додао је и да је отуђеност међу људима толика да све мање видимо човека поред себе.